

• NHỚ BA

Thời gian sau này, khi có thì giờ rảnh lên mạng, Linh thường theo dõi vị sư tên Thích Giác Tâm ở mái chùa Cẩm La thuộc ngôi làng xa xôi hẻo lánh. Nơi đây thầy nuôi 9, 10 em trai mồ côi, bé nhỏ nhất khoảng 1 tuổi, lớn nhất độ 12 tuổi. Hình ảnh sinh hoạt hằng ngày giữa thầy trò giống như tình cha con, thầy nói “muốn quay lại những thước phim các em lúc nhỏ, lớn lên sẽ có kỷ niệm về tuổi thơ.”

Xem các em cô nhi chạy nhảy trong sân chùa, đùa giỡn bên thầy Giác Tâm. Bên người cha tuy vật chất còn thiếu thốn, nhưng tình thương người cha thật tràn đầy. Ngôi chùa sau trận bão giông đã sụp đổ hư hỏng, thầy làm đủ mọi việc: dầm mình nửa người dưới nước cày ruộng. Điều khiển các xe lớn đổ đất cày xới. Cắt cỏ cho trâu ăn...v.v.. Các em luôn bám đu theo thầy, nên khi hái sen thầy cũng để các em nhỏ ngồi trên đò, lội bùn vừa đẩy thầy vừa hái hoa sen, có khi cắt rau muống. Lúc thu hoạch được cây quả, các loại rau, thầy trò ngồi xếp từng bó chất đầy đôi gióng. Thầy gánh ra góc đường ngồi bán chung nhóm người tụ lại như chợ rau nhỏ, các em cũng theo ra ngồi bên cạnh.

Thầy đi đâu chưa về, các em chạy ra đầu cổng chùa đứng đợi, vừa thấy bóng thầy, các em mừng rỡ chạy ủa nhanh đến, em níu tay, em bắt công. Hoặc khi có đạo hữu đem tới trái cây, bánh kẹo. Các em ngồi xếp bàn quanh thầy, chờ phát phần, vừa ăn vừa giành nhau ôm chặt thầy tìm hơi ấm tình thương. Có con vật chết, thầy gói lại trước khi chôn, thắp nhang khấn vái, các em ngồi quanh cũng chấp tay lạy xuống khi nghe thầy giảng dạy. Thầy phóng sinh cá cũng có vài lời pháp, các em ngồi im lặng như thấu hiểu.

Những hình ảnh đó truyền vào Linh một cảm giác thật ấm áp dễ chịu, đẹp mắt mang thông điệp nghĩa tình cha con “cha với con như cơm với cá”. Càng gần ngày lễ Father’s Day, Linh càng thấy buồn vô hạn. Hình ảnh Ba luôn khắc mãi trong tim. Linh nhớ Ba kinh khủng, nhớ quay quắt, ký ức mở ngõ đi về những ngày thật xưa, thật xa...

Mẹ Linh sinh được 3 chị em: Linh, Bảo, và Tuấn. Ba là lính Quân Lực Việt Nam Cộng Hòa thuộc binh chủng tác chiến, đi “cải tạo” hơn 6 năm. Thời gian này 3 chị em ở với ngoại. Sau ngoại mất, mấy chị em ở nhà trông nhau. Mẹ đi vắng suốt ngày lo buôn bán kiếm gạo. Lúc Ba trở về Linh đã 10 tuổi, Bảo 8 tuổi, và Tuấn 7 tuổi. Em Tuấn khi mẹ sinh không có Ba.

Linh còn nhớ khi Ba ra tù về, O Ngân cho mượn tiền mua chiếc xe đạp cũ đi thờ. Những tối trời nóng Ba chở 3 chị em tới nhà O Ngân chơi ở vùng Cầu Kho. Có một hôm ham nô đùa chơi “đạp mạng trốn tìm” với các con của O, Linh chạy vào núp sau góc tủ, nơi O và Ba đang ngồi nói chuyện. Linh chợt lắng nghe tiếng O nhắc tên má “cả thành phố Huế ni ai mà không biết Liễu làm nghề chi...” Linh nghe tiếng Ba lớn mạnh “đáng lẽ chị phải thương nó, nghèo quá xoay sở không ra tiền, phải đi bán máu lúc con bị bệnh nằm bệnh viện. Tệ nạn do đâu, trong khi người chồng ở tù. Hoàn cảnh tui tui quá bi đát, về đây tui còn thương nó gấp bội. Chỉ có

nó đi lấy chồng khác tui mới buồn thôi, buồn nhưng không oán trách trước thời thế“. Linh nín thở không hiểu chuyện gì, chỉ đoán lờ mờ O Ngân không thích mẹ thì phải?!!

Thế rồi thêm cu Bi (Việt) chào đời. Mỗi ngày Ba đạp xe chạy quanh thành phố tìm khách. Mỗi sáng Ba thức dậy 4 giờ, Ba nói “đứng ngã tư đón con buôn giờ này không bị ai giành giật, khách cần đi sớm lên ga xe lửa”. Mẹ cũng lục đục dậy theo chiền cơm Ba ăn một tô cho chắc bụng. Chờ sáng ra mẹ xách cu Bi, cùng mấy chị em qua lò mè xững của ông Ban, vừa thả Bi chơi vừa lột đậu phụng thuê.

Những tối mùa đông lạnh cắt da cắt thịt, mẹ con ngồi mở cửa sổ nhìn ra ngoài trời tối đen như mực, mẹ khấn trời, khấn Phật. Nhà thuê quá cũ kỹ, mưa dột chảy nhiều góc, nên thùng xô, thau lớn nhỏ được đem ra hứng nước. Dù lúc đó Linh chỉ mới hơn 10 tuổi nhưng đã hiểu công lao khổ nhọc của người lớn, thấy thương Ba vô cùng. Ba về, người ướt nhẹp run rẩy, miệng vẫn cười nói “có gió mưa mới dễ kiếm khách, vì xe thồ ít hơn.” Nụ cười đó theo Linh suốt cả cuộc đời, dạy Linh biết rằng Ba có thể đội cả mưa gió, miễn các con được ấm no. Ba thay quần áo, Linh phụ mẹ dọn cơm gồm đĩa rau muống luộc và cái trứng gà. Trước đó mấy chị em ăn một cái dầm nước mắm chan cơm, mẹ chỉ ăn rau, mẹ nói “ba các con đạp xe cần ăn một cái cho có sức”. Ba ra ngồi vào bàn ăn, chỉ lùa cơm với nước và rau, ba nói “để cái trứng cho các con ăn thêm“, dù mẹ năn nỉ nhưng ba vẫn để nguyên đó.

Cuộc sống cứ chống chèo cơ cực qua ngày cho đến lúc cu Bi được ngoài 3 tuổi thì hung tin đến với gia đình. Mẹ bị ung thư giai đoạn cuối, bác sĩ lắc đầu khuyên về nhà sau khi nằm thời gian trong bệnh viện. Những cơn đau vật vã khiến mẹ cầu xin cho đi sớm, vì tình cảnh gia đình không tiền không bạc, nợ nần O Ngân và bạn bè quá nhiều. Hai tháng sau ước muốn của mẹ cũng được toại nguyện. Một đêm mẹ sốt li bì, được chở qua bệnh viện nằm vài tiếng thì tắt thở. Còn cảnh nào buồn hơn trên thế gian này nữa, cu Bi khóc đòi mẹ đến khàn tiếng. Hàng xóm tốt bụng dẫn qua nhà họ cho ăn quà bánh để em tạm quên mẹ.

Huế là nơi chôn đau cắt rốn của ba mẹ. Hai người yêu nhau từ thời trung học, lên đại học. Biết bao kỷ niệm lưu dấu chân ba mẹ trên đồi Thiên An, chùa Linh Mục, hay trên đường Vỹ Dạ về ăn chè Cồn, nơi thơ mộng nhất thời đó ở Huế. Nhưng giờ mẹ mất đi, Ba không còn tha thiết với Huế nữa. Thịnh thoảng phải nghe tiếng chửi chửi bắc chung quanh, làm Ba rất buồn bực. Nhân có bác Tôn vào Bạc Liêu sinh sống trước, liên lạc thúc giục Ba vào Nam để thờ hơn.

Ra đi vào đêm khuya với ít đồ đạc. Ba không được văn phòng Công An địa phương cấp giấy đi đường. Cha con lén lút lên ga chờ “tàu Chợ” đi chợ đen không cần giấy tờ. Miền Tây dễ sống, bác Tôn hướng dẫn lập chòi tranh ở khu xa thành phố, xa cầu Quay. Nơi này có khoảng mười mấy ngôi nhà tranh, nhà tôn toàn người Huế bỏ xứ vào đây sinh sống. Hàng xóm thấy cu Bi còn nhỏ, hoàn cảnh cha con cô cút, nên giúp đỡ rất nhiều vật dụng.

Ban đầu Ba ra chợ Nhà Lồng xin rửa chén, dọn dẹp cho các quán ăn, ai kêu gì làm đó. Bác Tôn giới thiệu Ba làm hộ khẩu mới. Ba bắt chị em Linh đi học, riêng cu Bi còn nhỏ được mẹ Năm cạnh nhà thương, dẫn qua chơi chung với cháu mẹ và cho ăn uống chiều mới trao lại. Về miền Tây rất thoải mái, người dân rộng rãi cởi mở dễ tính. Thức ăn giá cả rẻ, nhà nghèo cỡ cha con Linh vẫn ăn được tôm, cá lóc dễ dàng.

Sau này trong khu tập trung ăn uống, Ba làm cho ông chủ người Tàu, nhiều lúc theo về nhà chủ sửa máy móc hoặc xe cộ, ống nước. Lâu ngày họ hiểu hoàn cảnh, rất thương Ba. Mỗi chiều về Ba được bà chủ cho thức ăn bán còn trong ngày thoải mái, nên nhà mẹ Năm cũng được hưởng ké. Những tối trời nóng bức, khu vực chỉ dùng đèn dầu. Ba ngồi kiểm soát bài vở các con học. Ba cùng ngồi để 3 chị em cố gắng học thuộc bài. Ba lôi những áo quần của con ngồi mạng lại những chỗ sắp rách, hoặc ôm cu Bi xoa lưng dỗ em ngủ.

Chuyện bất ngờ đến! Ông chủ quán cơm người Tàu rất mến Ba, một hôm ông hẹn riêng Ba nói chuyện vượt biên, muốn cho Ba đi theo với điều kiện trả sau khi đến bến bờ. Nhờ ông bà tổ tiên phù hộ, chuyến đi đó biển êm gió lặng sau 5 ngày, không gặp nguy nan trên biển. Tàu có gần 100 người đều an toàn đến đảo Pulau Bidong, sau 2 tháng chuyển trại qua Sungai Besi làm thủ tục giấy tờ, chuyển tiếp Phi Luật Tân, cuối cùng cha con qua Mỹ cuối năm 1985.

Gia đình ông chủ quán cơm đi Mỹ theo diện con bảo lãnh. Cha con Linh được nhà thờ Tin Lành bảo trợ qua tiểu bang Ohio một năm, nhưng trời mùa đông tuyết đóng băng, em út và Ba bị suyễn khó thở. Ông quán cơm (chủ tàu) thúc giục về Bắc Cali, nơi có nắng ấm đỡ hơn. Về đây các con ông chủ hướng dẫn, giúp thuê căn apartment, chở làm giấy tờ thủ tục. Chị em Linh đi học bằng xe bus, cu Bi có xe nhà trường đến rước.

Nhờ lúc ở Ohio được người trong nhà thờ tập lái xe có bằng sẵn, nên về Cali Ba mua chiếc xe cũ nửa khuya đi bỏ báo. Ban ngày nấu nướng cho các con bối xách, nhận hàng làm ở nhà và chăm giữ cu Bi ngoài giờ học. Lúc này em đã lên 7 tuổi. Tối về gia đình xúm nhau bỏ bông vào túi vải thơm lãnh gia công. Ba gom góp tiền lợi tức cả nhà đầu tiên trả góp ông chủ tàu, tính tương đương 6 cây vàng, chỉ vài tháng đã xong nợ. Sau đó bao nhiêu nợ nần, ân huệ bên Việt Nam Ba lần lượt gởi về hậu hỷ các con nợ, bà con với niềm vui khôn tả.

Ba nói: “Nhờ nước Mỹ mà mấy cha con mình “hết cơn bỉ cực đến hồi thái lai” mới kiếm được tiền trả nợ. Suốt đời Ba không quên ơn từ Việt Nam qua đến đất nước Hoa Kỳ này, nhất là cái ơn lớn của ông chủ quán cơm, các con phải gắng học để đền ơn đất nước đã cứu mang mình”

Năm sau nhiều bạn chỉ dẫn Ba được nhận chương trình housing chính phủ trợ cấp một căn nhà 3 phòng ngủ và food stamps hàng tháng. Ba tìm được hàng xóm giữ dùm cu Bi vài tiếng, vì được Employment Agency (cơ quan tìm việc), giới thiệu công việc assembly trong hãng điện tử. Tuy nhiên sau khi được chính phủ trả 2/3, phần còn lại Ba trả tùy theo mức

thu nhập mỗi tháng. Nếu tháng nào Ba làm overtime thì mức tiền nhà trả cao hơn, ngược lại tháng có vài ngày nghỉ thì trả giảm xuống.

Chị em Linh chăm chỉ học hành, mùa hè xin làm McDonald, hoặc work study. Ba dành việc đầu bếp, mỗi tối lo cơm nước bới cho các con. Khi các con học khuya, Ba cũng thức khuya theo. Ba nấu cháo hoặc cắt trái cây, hoặc xay sinh tố đem vào tận phòng mỗi đứa, có khi ép uống ly sữa đầy. Đôi lần Linh nghe các bạn Ba nhắc “tìm vợ đi chứ, không lý anh ở vậy mãi”, rồi họ xúi Ba về VN tha hồ chọn lựa, còn kiếm được tiền nữa là. Ba lắc đầu “không thích kiểu đó, có các con bên cạnh là nguồn an ủi lớn cũng đủ rồi”.

Thương nhất giai đoạn các em được trường xa nhận, mỗi khi về nhà Ba bồi dưỡng đủ món, nấu các món khô cho con đem đi, dặn dò đủ thứ với vẻ lo âu. Chỉ có Linh chọn học gần cho Ba yên tâm và bớt buồn. Ba trấn an các con “công việc bận rộn, cuối tuần lên chùa làm công quả nghe kinh kệ, nên không có thì giờ buồn đâu, các con cố gắng học cho xong”.

Lần lượt các con ra trường: kỹ sư, dược sĩ, y tá. Ngày dự lễ mỗi đứa, mắt Ba đỏ hoe nhắc đến mẹ “phải chi giờ này còn mẹ các con...”

Rồi thì con cái có sự nghiệp ổn định, lập đình đứa ở xa, đứa ở gần, Ba sống chung với gia đình Linh. Tuy xa mà gần Ba, các con gọi không thiếu thứ gì từ thuốc bổ, thức ăn đến tận nhà, cho tiền Ba gửi bà con, làm mờ má, đóng góp nhà thờ dòng họ bên Việt Nam. Mùa lễ Tạ Ơn, Noel con cháu về tụ họp quây quần bên Ba.

Năm ngoái còn được ăn “Lễ Cha” sum họp. Tháng 8 sau đó Ba đã rời bỏ thế gian vì bị tai biến mạch máu não bất ngờ. Sáng chủ nhật hôm ấy, chưa thấy Ba dậy ăn sáng dù đã 9 giờ. Linh mở cửa vào phòng thức Ba dậy, nhưng Ba đã ra đi với tuổi thọ 80. Ba đi nhẹ nhàng như cách Ba sống cả đời: không một lời than, chỉ sợ các con lo. Ba nằm yên bình với giấc ngủ nghìn thu.

Một đời Ba gánh hết mưa nắng để đổi lấy bình yên cho các con. Father's Day năm nay, con chỉ biết dâng bình hoa trắng, thắp 1 nén hương lên bàn thờ Ba. Khói hương bay, xin gửi lên trời cao một lời: Ba ơi, con nhớ Ba vô cùng... và con nguyện sống tử tế, như cách Ba đã sống cả một đời vì chúng con.

Minh Thuý Thành Nội

Mùa Lễ Father's Day 2026